שמואל הלכה למעשה אתא לאשמועינן. פי' דאם יבא שום אדם לשאול לנו כילד יעשה אומרי' לו הורתא לאסור אבל אם אנו רואין שום אדם שנוהג היתר בדבר אין אנו צריכין למחות בו ולפי זה[א] לא פליג שמואל אדב דתרוייהו מודו לאסור למעשה מיהו בה"ג פירש ושמואל הלכה למעשה אתא לאשמועינן ופליג אברייתא ופליג אדב"ש שפוסקין כשמואל ואע"ג דהלכה כרב באסורי מ"מ מדאמר סתמא דהש"ס שמואל הלכה למעשה אתא לאשמועינן משמע דהלכה כותיה וש"ש פוסקין כרב משום דהלכה כרב באסורי וכ"ש הכא דהא תנא [דבי] שמואל כותיה דרב ואומר הר"ר שמואל מאייבר"א דאפי' למ"ד דהלכה כרב מ"מ אסור לנו בזמן הזה למדוד משום ליטול חלה בעין יפה דדוקא בימיהן שהיו מפרישין חלה אחת מכ"ד ונותנין לכהן שייך לומר דמותר משום עין יפה אבל אנו שאין מפרישין כי אם מעט אפילו מעשה מרובה ואומו מעט נמי אינו נאכל אלא נשרף אין למדוד דלא שייכא סברא דקאמר הכא כדי שתטול חלה בעין יפה אלא יש לנו לשער מאומד שתהיה בריוח כשיעור משום הברכה וכן בפסח נמי יש ליזהר מלמדוד ביום טוב למצות[ב] ולריך לעשות פחות מכשיעור ולא ימדוד במדה שעשה למדוד בחול בלמלוס אלא יפחות או יוסיף[ג] אם המדה קטנה:

אגבא דפתורא. פ"ה אחורי השלחן כמו אגבא דמהולתא ואפשר לפרש ע"ג השלחן ממש ותשיב שנוי לפי שדרך לרקד בעריבה ומ"מ אין להתיר תחלת הרקדה על ידי שנוי דהא אשונין דבריתא קאי ולשב"ש פירש דע"י שנוי אין לחלק ויש לשמוך עליו לענין להתיר לשפתה נכרית תחלת הרקדה ע"י שנוי אבל אנו לענמנו אין לסמוך:

אצל חנוני הרגיל אצלו. בין הוא נכרי[ד] בין ישראל דאין לחלק רק היכא[ה] דאיכא חשש דמחובר או נולד: **שלא** יזכיר לו סכום מדה. פי' רש"י קב או קניס וסכום מקח שלא יאמר לו תן לי אגוזים בדינר אחד או בשנים וקשה[ו] דפשיטא דאסור ועוד אמאי קאמר סכום מדה ה"ל למימר ובלבד שלא יזכיר מדה ותו לא לכן נ"ל כר"ח דגרים סכום מנין וקאי אלעיל וה"פ אמרת דילך אדם אצל חנוני הרגיל אצלו ואמר לו תן לי ה' אגוזים או י' אפרסקין ובלבד שלא יזכיר סכום מנין שלא יאמר לו תן לי י' אגוזים וכבר נתת לי ל' ואם כן אני חייב לך מ' בין הכל אבל רבי שמעון אומר ובלבד שלא יזכיר סכום מקח שלא יאמר[ז] לו תן לי אגוזים בששה פשיטין וכבר נתת לי כך ואם כן אני חייב לך מכל י"ב פשיטין[ו] אבל סכום מנין שרי[ח] וכן איתא בתוספתא ובה"ג מכאן יש ליזהר שלא להזכיר אפילו סכום מנין לפי שדומה למקח וממכר:

הדרן עלך אין צדין

המביא כדי יין וכו' לא יביאם בסל. ותימה דאמרינן בשבת פ' מפנין (דף קכו: ושם) מפנין ד' קופות או ה' וכ"ש שיהא מותר בי"ט וי"ל דהתם מיירי[ט] שאינו יכול להוציא לחוץ[י] ואין רואין אותו וע"כ מותר והכא מיירי ביו"ט שיכול להוציאו לחוץ[יא] ורואין אותו וע"כ יהא אסור שהרואה אותו אומר לגורך חול מביא אותם ולהכי אסור ומ"מ קשה דאמר אבל הוא מביא על כתפו אלמא משמע דמרבה בהלוכא עדיף וקאמר התם במסכת שבת[יב] למעוטי בהלוכא עדיף ויותר טוב להביאן בסל או בקופה בפעם אחת מלהביאן כל אחת בפני עצמה וי"ל דלמה דפי' ניחא דהתם מיירי בשבת דלא הוי כעובדי דחול שאין מטלטל כי אם מזוית לזוית באותו בית[יב] ולכך קאמר למעוטי בהלוכא עדיף מפני משום טרחא יתירא[יג] אבל הכא מיירי ביו"ט[יא] משום טרחא יתירא לא קפדינא אלא משום דמחזי דעביד כעובדי דחול וא"כ עדיף טפי לאפושי בהלוכא ויעשה דרך שנוי כי היכי דלא לתחזי דעביד כעובדי דחול ופעמים נמי דאסור לאפושי בהלוכא אע"ג דממעטו במשאוי כיון שאין משנה מדרך חול:

הדרן עלך אין צדין

המביא כדי יין ממקום למקום לא יביאם בסל ובקופה אבל מביא הוא על כתפו[יד] או לפניו וכן המוליך את התבן לא יפשיל את הקופה לאחוריו אבל מביאה הוא בידו[טו] ומתחילין בערמת בידיו: **כל שכן דאסור.** דמחזי כבורר וברור אב מלאכה היא כהרקדה והשונה אינו מרקד שהרי נראה שהכל יוצא ואין כאן סודין: **נאכל.** לחברי: **שקילא טיבותיך.** אין אנו מחזיקין לך טובה בכך שטולה היא טובתך ומוטלת על הקוליס. טיבותיך גרי"ר בלע"ז: **מהולתא.** נפות: **הדרן בנהרדעא.** שכולן יודעות שמותר: **אגבא דמהולתא.** באחורי הנפה שלהן: **רפתא מעליתא.** אי אתה לריכה לשנות דשונין קמח ביום טוב: **אגבא דפתורא.** אחורי השלחן שיש לו תוך שקורין טורנדוייר"א והיא היתה שונה הקמח על אחוריו משום שנוי: **הא דידן.** זו אשתי ברתיה דרמי בר חמא היא: **מרא דעובדא.** מדקדק במעשיו: **רועה.** זה המגדל בהמות ופעמים שמוכר מהן: **הרגיל אצלו.** שמתון שרגיל אצלו מאמינו ונותנו לו בלא פקוק דמים: **פטס.** המפטס עופות. לשון משמין: **סלוס מדה.** קב או קניס: **סלוס מקח.** דמיס:

הדרן עלך אין צדין

המביא. **ממקום למקום.** בתוך התחום או ע"י ערוב: **לא יביאם בסל ובקופה.** לתת שלא ותרבע בתוך קופה ויש"ש משום דנראה כמעשה דחול לשאת משאות: **אבל מביא על כתפו.** אחת או שתים דמוכח דלצורך י"ט: **או לפניו.** בידו: **וכן המוליך אם הסבן.** להסק או לבהמה לא יפשיל קופה לאחריו דגמלי יו"ט[ט] שנראה כמתכוין למלאכה רבה או להוליך למקום רחוק כדרך חול: ומתחילין

נא א ב ג מיי' פ"ג מהלכות יו"ט הלכה יד סמג לאוין עה טוש"ע ס"ח סימן תקו סעיף ב: **נב** ד ה ו ז מיי' פ"ד מהל' יו"ט הלכה כג כד סמג לאוין סט טוש"ע ס"ח סימן שכג סעיף ג ד וסימן תקח סעיף ח: **א** ח מיי' פ"ב מהלכות יו"ט הלכה ז סמג לאוין עה טוש"ע ס"ח סימן שכג סעיף ה וסי' תקי סעיף ח [נו]:

רבינו חננאל

שמואל הלכה למעשה אתא לאשמועינן, ולאפוקי מתניתא הוא דאתא. דרש רבה בר רב הונא זוטי בנהרדעא הלכה שונין קמח, כלומר פעם שניה ביו"ט. אמר להו רב חמא אמרו ליה שקילא טיבותיך שדי אחזרי, כלומר שיחתה דברך הטובים במקום קוצים. וכי להוראתך צריכין כבר צא וראה כמה כברות סובבות בנהרדעא כל אחת כוברת בנפה ובכברה. דביתהו דרב יוסף היתה כוברת באחורי הנפה, כלומר בנפה מהופכת על פיה והקמח על גבה, א"ל חזי דאגא ריפתא מעליתא בעינא, כלומר מותר לנפות כדרכו. ודביתהו דרב אשי הות נחלה אגבה דפתורא. כלומר בשינוי. ואמר רב אשי בתו של רמי בר אבא היא אילו לא ראתה בבית אביה לא היה עושה. אומר אדם לחנוני תן לי ביצים ואגוזים במנין שכן דרך בעל הבית להיות מונה בתוך ביתו. ת"ר הולך אדם אצלו ואומר לו תן לי גב אחד או ירך אחת כו'. וכן אצל נחתום ואומר לו תן לי כבר אחד או קלוסקא אחת כו'. וכן אצל חנוני הרגיל אצלו ואומר תן לי כ' ביצים נ' אגוזים י' אפרסקין ב' רמונים אתרוג אחד, ובלבד שלא יזכור לו סכום מקח. פירוש לא יאמר לו יש לך עלי (נ') כסף תן לי בכסף אחר נעשה לך עלי ב' כספים, זהו פירוש סכום מקח. סכום מנין יאמר לו יש לך נ' אגוזים תן לי עכשיו נ' אחרים הרי יש לך מאה. הדרן עלך אין צדין המביא כדי יין ממקום כו'. לא יביאם בסל ובקופה אבל מביא הוא על כתפיו לפניו. המוליך תבן לא יפשיל הקופה לאחוריו בידו.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה וכן וכו' דנגלא יו"ט הוא שגלאה: (ב) תוס' ד"ה המביא וכו' וי"ל דהתם מיירי בשבת שאינו יכול:

לעזי רש"י

גרי"ר [גרי"ד]. הכרת טובה. טורנדוייר"א [טורנדיוויר"א]. חלק (של שולחן) שאפשר להפרידו.

מוסף רש"י

הלכה למעשה. לטוהות על המעשה (ע"ז עד:). מרא דעובדא. מדקדק במעשיו (שבת לז:) זהיר במעשים טובים (חולין קי:).

מוסף תוספות

א. מצינו לפרושי דרב דשרי לאו הלכה למעשה קאמר ולא פליגי. לש"ש סימן טו. ב. במידה המתוקנת מערב יום טוב. תי"ש. ג. טובה לפחות מכשיעור יותר מלהוסיף, לפי שאין לשין בבת אחת יותר מחמשה רבעים קמח (כדאי' פסחים מח, א). ובשאר ימים טובים, טוב להוסיף מאומד, כדי להרויח הברכה מכל מקום מן הפרשת חלה. שפ. ד. שאפשר לקחת אפילו עשרים אגוזים סתם. תוס' המש"ש שבת קמט: ד"ה מי מנוה. ז. לר"ח אלא שמפנה הדגן מקרן לקרן מפני ביטול בית המדרש וליכא למיסר משום עובדי' דחול. הרגב"ר. ח. מרה"י ל"ה במקום שהרבים רואים איכא למיסר משום שנראי' כעובדין דחול ולא התירו

(ד) [ברכות כה. וש"נ], (ה) [שבת סב: כתובות נג: ב"ק פב. ב"מ סג:], (ו) [לקמן לב:], (ז) [שבת מז: חולין קי:], (ח) [תוספתא פ"ג ועיין תוספות דהכא ד"ה שלא יזכיר], (ט) ביוה' ל"ג א', (י) [שבת קמ:], (יא) חס קשה לפי' רש"י דמתשיב זה למקח וממכר קשה פשיטא משמ"ש לפי' ר"ח דלא נתשב למקח רק אם מזכיר סך הכל אבל אם אומר תן לי בדינר סתם לא נתשב למקח לא קשה פשיטא דהא קמ"ל דבסתם שרי ועי' רש"ל ומהר"מ, (יב) עי' בהר"ן דלא גרים ליה, (יג) [עי' תוס' שבת קמט. ד"ה בני חבורה ותוס' ב"מ עה. ד"ה בני וכו'], (יד) דף קמז.

(ט) גלאה דל"ל יש לך עלי כסף אחד תן לי בכסף אחר נעשה לך עלי כו'.

ומתחילין בערמת התבן. להסק ואע"פ שלא זמנה מבע"י ולא היה רגיל להסיק ממנה. והשתא משמע דליתא ליה מוקצה: **אבל לא בעצים שבמוקצה.** לחבה שאחורי הבתים קרויה מוקצה על שם שהיא מוקצה לאחור ואין נכנסים ויוצאין בה תדיר ושם נותנין עצים וכל דבר שאין דעתו ליטול עד זמן מרובה. ובגמרא פריך סיפא לריש דהשתא משמע דליתא ליה מוקצה: **גמ' ואם אי אפשר לשנות.** כגון שזמן אורחים הרבה וצריך להביא הרבה ביחד מותר: **דדרו בדוחקא.** משאוי שאדם יחיד נושא על כתפו בחול בטורח אם בא לשאת אותו בי"ט ולעורך י"ט כגון חבית או שק מלא פירות ישאנו בי"ט. ברגלא עתר שקורין פורק"א כדרכי נושאי מלא למכור מפני שצריך לשנות וכשהוא משנה ישנה להקל משאו ולא להרבות טורח בי"ט ועתה זה נוח הוא לשאת בו משא כבד וכשנושא בו חבית הנשאת בכתף משנה להקל הוא: **דדרו ברגלא.** משאוי חבית גדולה שרגילין לשאת אותה ברגלא: **לדרו בגאגא.** יש"א בי"ט בשני בני אדם במוט על כתפיהם דהיינו נמי שנוי להקל: **דדרו בגאגא.** במוט על כתפיהם לדרו בי"ט לאותו משוי באכפא במוט בידיהם משוס שנוי. ואע"פ שאינו להקל מ"מ שנוי הוא ואינו מרבה טורח בשנויו: **נפרום פורדא.** קל הוא ואינו מכביד ושנוי (א) הוא בעלמא ולהנאת: **ואם אי אפשר לשנות.** שאין לו סודר לכסותו: **מליין מיא.** שואבות מים מן הנהר: **תכסייה ובנכסמא.** כסוי של עץ העשוי לכדין: **וזמנין דמפסיק.** שלריך לקושרו שלא יפול בדרך וזמנין דמפסיק בהליכתו ואתי למקסייה וקשר העשוי להתקין(ב) אב מלאכה הוא: **דמטמיש במיא.** שנשרה במים: **אין מטפחין.** משוס שיר או משוס אהל: **מטפחין.** ידיו זו לזו: **מספקין.** כף על ירך: **מרקדין.** ברגל. וכולם נאסרו משוס שבות גזרה שמא יתקן כלי שיר בפרק משילין (לקמן דף לו.): **אפומא דלחיא.** לחי המתיר במבוי בשבת: **דלמא מגגדר ליה חפץ.** ברה"ר חוץ לחי: **ואתי לאתויי.** ממוך שאינו במבוי מקורה להכיר שזה רה"ר וזה רה"י ומביאו: **וקא מגגדר חלבייהו ומייתי להו** לא גרסי': **ולא אמרינן להו ולא מידי.** ואע"ג דעברן אדלמר לא ליתיב ואינהו יתבן: **הנח להם.** בדבר שהרגילו בו ולא יחזרו בהם: **מוטב שיעשו שוגגין ואל יעשו מזידין.** לעבור כשידעו ולא יניחו בכך: **והני מילי.** דהנח להם לישראל: **בדרבנן.** היכא דאתרגילו למעבר אדרבנן כי הנך דמטפחין והנך דיתבן אפומא דלחיא: **פוספס יום הכפורים.** שלריך להתחיל ולהתענות מבעוד יום לאורייתא היא דנפקא לן (יומא דף פח:) מועניתם את נפשותיכם בתענה(ג): **ואלו ושהו עד שחשכה** גרס. ולא גרס משחשכה: **נאותר.** בדבר האסור שהיה מוקצה לאותרו לזמן אחרון כהאי גוונא דסתמא אוצרין אותו לבהמה: **ארוי ואשוחי.** אין אדם מסיק אותן דעומדין לבנין: **אשוחי.** ארז נקבה: **דמוקצה מחמת חסרון כיס היינו.** שדמיה יקרין: **דמתני לה.** לדבר הנאה: **אבנא סריא.** נרקב ומסריח שאין ראוי למאכל בהמה וסתמיה לעצים ולא לאכילה והיינו לאותר(ד): **לטיגא.** לטיט לבנין לבנים: **דאיש ביה קוצים.** ואין יכול לגבנו בידיו ובדרגליו:

מתני'

רבה לא ישב אדם בפי הלחי של מבוי דאלמא מיגגדר ליה חפץ חוץ למבוי ואתי לאתויי, והאידנא חזינן דיתבי אפומא דליחיא ולא אמרינן להו ולא מידי. אלא הנח להן לישראל שיהו שוגגין ואל יהו מזידין. והני מילי בדרבנן אבל בדאורייתא לא שבקינן להו. נוסחא אחרינא ל"ש בדרבנן ול"ש בדאורייתא, דהא תוספת יוה"כ דאורייתא הוא וקא אכלו וקא שתו עד חשיכה ולא אמרי להו ולא מידי. מתחילין בערמת התבן. אוקמה רב כהנא לר' שמעון דלית ליה מוקצה, וסיפא דקתני אבל לא בעצים שבמוקצה, בארזי ואשוחי, כלומר אלו העצים קורות הן ומוקצה מחמת [חסרון] כיס אפילו ר' שמעון מודה שאסור. איכא דמתני להא דרב כהנא אסיפא, אבל לא בעצים שבמוקצה, ואוקמה רב כהנא לר' יהודה דאית ליה מוקצה, ורישא דקתני מתחילין בערמת התבן בתיבנא סריא דלא עבדו מיניה אוצר.

בערמת התבן אבל לא בעצים שבמוקצה: **גמ'** תנא אאם אי אפשר לשנות מותר באתקין רבא (ב)במחוזא דדרו (א) בדוחקא לדרו (ג)ברגלא דדרו ברגלא לדרו באגרא דדרו באגרא לדרו באכפא דדרו באכפא נפרום סודרא עלויה ואם לא אפשר שרי דאמר מר אם א"א לשנות מותר (ג)אמר ליה רב חנן בר רבא לרב אשי אמור רבנן (ד)כמה דאפשר לשנויי משנינן ביומא טבא והא הני נשי דקא מליין חצבייהו מיא ביומא טבא ולא קא משניין ולא אמרינן להו ולא מידי אמר ליה משום דלא אפשר היכא ליעבד דמליא בחצבא רבה תמלי בחצבא זוטא קא מפשא בהלוכא דמליא בחצבא זוטא תמלי בחצבא רבה קא מפשי במשוי [ב] תכסייה בנכתמא א] זמנין דנפיל ואתי (ה)לאתויי תקטריה זמנין דמפסיק ואתי למקטריה תפרום סודרא עלויה זמנין דמטמיש במיא ואתי לידי סחיטה הלכך לא אפשר א"ל רבא בר רב חנין לאביי (ו)תנן אין מטפחין ואין מספקין ואין מרקדין והאידנא דקא חזינן דעברן הכי ולא אמרינן להו ולא מידי אמר ליה ולטעמך הא (ז)דאמר (רבא) גלא ליתיב אניש אפומא דלחיא דלמא מגגדר ליה חפץ ואתי לאתויי (ד' אמות ברה"ר) והא הני נשי דשקלן חצבייהו ואזלן ויתבן אפומא דמבואה ולא אמרינן להו ולא מידי אלא (ט)הנח להם לישראל (י)מוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין הכא נמי הנח להם לישראל מוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין (כ)והני מילי בדרבנן אבל בדאורייתא לא (ל)ולא היא לא שנא בדאורייתא ולא שנא בדרבנן לא אמרינן להו ולא מידי דהא תוספת יום הכפורים דאורייתא הוא ואכלי ושתו עד שחשכה ולא אמרינן להו ולא מידי: (מ)ומתחילין בערמת התבן: אמר רב כהנא זאת אומרת מתחילין באוצר תחלה מני ר' שמעון היא דלית ליה מוקצה אימא סיפא אבל לא בעצים שבמוקצה אתאן לר' יהודה דאית ליה מוקצה הכא (נ)בארזי ואשוחי עסקינן דמוקצה מחמת חסרון כיס ואפילו רבי שמעון מודה איכא דמתני לה אסיפא אבל לא בעצים שבמוקצה אמר רב כהנא זאת אומרת (ס)אין מתחילין באוצר תחלה מני רבי יהודה היא דאית ליה מוקצה אימא רישא מתחילין בערמת התבן אתאן לר"ש דלית ליה מוקצה (ע)התם בתבנא סריא תבנא סריא הא חזי לטינא (פ)דאית ביה קוצים:

דדרו ברגלא. אפי' בעתר שקורים פורק"א ועשוי כמין רגל לדרו באגרא אין שנוי במוט על כתפיהם דהיינו שנוי והוי להקל כפ"ה וקשה דבסוף פ' האומנין (ב"מ דף פג.) משמע דמשאו כבד נושאין בקל ברגלא מבאגרא אלא גרלא דאפילו מכביד יותר מכל מקום לא חיישינן כיון דמשנה מדרך חול וכן נמי פירש הקונטרס גבי דדרו באגרא לדרו באכפא (ע) ואפילו נמי אין להקל מכל מקום שנוי הוא:

דמליא בחצבא רבה תמלי בחצבא זוטא הא קא מפשא בהלוכא. וא"ת מאי פריך והא מפשא בהלוכא והא אמרינן לעיל דאפושי בהלוכא שפיר דמי כשיעשה דרך שנוי ויש לומר דהא מפיש בהלוכא ושנוי נמי ליכא דבחול נמי עבדינן הכי:

זמנין דמטמיש בהו מיא ואתי לידי סחיטה. וא"ת והא אמר נפרום סודרא עלויה ולא חיישינן לידי סחיטה וי"ל דלעיל מיירי בחבית שסתום כולו ופיו לר ולכך לא חיישינן לסחיטה ועי"ל דהכא מיירי בסחיטת מיס דאסורה (ב) משום לבון וא"כ כי נפל (ג) בגוויה מיא אתי לידי סחיטה אבל התם מיירי ביין דסחיטה שלו אסורה משוס דש וא"כ כי נפיל (ד) לאדעא הולך לאבוד ולא חיישינן לסחיטה: **אין מטפחין.** פ"ה משוס שיר או משוס אהל ולא נהירא דתפוק ליה דאסור משוס לער ואפי' בחול המועד כדאיתא בפ' ואלו מגלחין (מו"ק דף כח:) ולקמיה (דף לו.)

מפרש (ה) שמא יתקן כלי שיר:

תנן אין מטפחין ואין מרקדין. פרש"י שמא יתקן כלי שיר ומיהו לדידן שרי דדוקא בימיהן שהיו בקיאין לעשות כלי שיר שייך למגזר אבל לדידן אין אנו בקיאין לעשות כלי שיר ולא שייך למגזר:

דהא תוספת יוה"כ דאורייתא היא ואכלי ושתו עד חשכה כו'. משמע דיש שיעור לתוספת יוה"כ (ו) מהלריך להפסיק מבעוד יום דהא ודאי לא היו אוכלים ממש עד חשכה (ז) (ח)ומתחילין בערמת התבן: אמר רב כהנא זאת אומרת מתחילין באוצר תחלה מני ר' שמעון היא דלית ליה מוקצה אימא סיפא אבל לא בעצים שבמוקצה אתאן לר' יהודה דאית ליה מוקצה הכא (ט)בארזי ואשוחי עסקינן דמוקצה מחמת חסרון כיס ואפילו רבי שמעון מודה איכא דמתני לה אסיפא אבל לא בעצים שבמוקצה אמר רב כהנא זאת אומרת (י)אין מתחילין באוצר תחלה מני רבי יהודה היא דאית ליה מוקצה אימא רישא מתחילין בערמת התבן אתאן לר"ש דלית ליה מוקצה (כ)התם בתבנא סריא תבנא סריא הא חזי לטינא (ל)דאית ביה קוצים:

ולהפסיק מבע"י: (מ)

התם בתבנא סריא דאית ביה קוצים. וגם אינו ראוי למאכל בהמה וקאי להסקה ואפילו רבי יהודה מודה וא"ת מאי שנא מעצים שבמוקצה דקא אסר רבי יהודה אע"ג דחזיין להסקה וי"ל דלא דמי לדוקא גבי אוכל של תבן לא הקנה דעתו למה שראוי עתה דלא הקנה דעתו כי אם ממאכל בהמה ועתה הוא ראוי להסקה ומזה לא הקנה דעתו אבל אוכל אוכל של עצים הקנה דעתו ממה שראוי עתה:

עד

ארוי ואשוחי. אין אדם מסיק אותן דעומדין לבנין: **דמתני לה.** לדבר הנאה: **אבנא סריא.** נרקב ומסריח שאין ראוי למאכל בהמה וסתמיה לעצים ולא לאכילה והיינו לאותר(ס): **לטיגא.** לטיט לבנין לבנים: **דאיש ביה קוצים.** ואין יכול לגבנו בידיו ובדרגליו:

(א) [בעיקופין פג. וכפסחים ה: כתב רש"י ד"ה מחחת עירו של רבא], (ב) [גירסת הרי"ף ברגלא וכן הוא בערוך ערך רגל], (ג) עי' שבת קמח., (ד) שבת קכח: [וש"נ], (ה) [עי' במהר"ם לוגלין], (ו) לקמן לו: שבת קמח.; (ז) שבת קמא. וקמח.; (ח) [נ"ל רבה אולם בר"ף פ' תולין ובגל"ש שם סי' יג ובבי"ש סי' שסה הגירסא רבא], (ט) [ב"ב ס:], (י) [עי' תוס' שבת נה. ד"ה ולף ותוס' ב"מ ס: ד"ה מוטב ותוס' ע"ז ד. ד"ה שהיה], (כ) [שבת קמח: ע"ש], (ל) [שבת קנז.], (מ) [להתקיים. רש"ש], (נ) [ויקרא כגן], (ס) לאו לאוכל. כל"ל מוהר"ם, (ע) ואע"פ שאינו להקל כל"ל, (פ) נ"ל לגנוה. רש"ל, (צ) שאינם יכולים לגמגם דעבדי איסורא, (ק) מוזדין ותוספת יוה"כ לא הוכרל. כל"ל ועיין בהרמ"ם פ' בתרא דיומא [סי' ח] מהר"מ, (ר) [ועי' תוס' ר"ה נו. ד"ה וכבי עקיבא כו'],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה נפרום וכו' ושנוי בעלמא הוא ולהצניע: (ב) תוס' ד"ה זמנין וכו' כי נפיל בגו מיא אתי:

הגהות הגר"א

[א] גמ' בדוחקא. נ"ב הרמב"ם פי' בדוחקא במוט. ברגלא על גבו מאחוריו. באגרא על הכתף. באכפא בידו לפניו העיוך פי' בע"ח: [ב] שם תכסייה בנכתמא זמנין דמפסיק כו' כל"ל (ועי' רש"א ומהר"ם):

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] גמ' זמנין דנפיל ואתי לאתויי. נ"ב עיין מהר"ם לוגלין דלא גרס זה ועיין שיטה מקובצת דגרים זמנין דמתבר ואתי לאתויי ושבירס אסורין מגד מלטול ועיין במג"א סי' תקי ס"ק ט"ז:

מוסף רש"י

אבל לא בעצים שבמוקצה. שהיתה בראתה שאחורי ביתו והקלם לימות הסתיו. מוקצה, דאבה שאחורי ביתו בתים, שהקנה אחורי ביתו להניחם שם דבר לאוכל (שבת קנז.). זמנין דמפסיק. כיון דמלרכת ליה כיסוי קטר ליה בכך, וזימנין דמיפסק ואתי למקטריה, והיא קשר של קיימא דאסור מדאורייתא (שם קמח:). ואתי לידי סחיטה. דקאמר (לעיל) נפרום סודרא עליה, בדבר יבש קמייבי (שם). אין מטפחין. כיד (לקמן לו:) על הלב (שבת קמח:). ואין מספקין. על ירך (לקמן לו:) לו: כף אל כף. משוס אבל (שבת שם). ואין מרקדין. ברגל, וכולן נאסרה לגזרה (לקמן שם). אפומא דלחיא. של מבוי דליכא הכירא (שבת קמא.) לפי שאין ניכר כל כך בין מבוי לרה"ר (שם קמח:). ואתי לאתויי. אפך המתגלגל תוך ד' אמות (שם). בארזי ואשוחי. ארז זכר ואם נקבה שעומדין לבנין (שבת קנז.).

עין משפט נר מצוה

ב א מיי' פ"ט מהל' יו"ט ה"ל סמג לאוין עה טוש"ע א"ח סי' שכג סעי' ה וסי' תקי סעיף י:
ג ב מיי' שם הל' ב טוש"ע א"ח שם:
ד ג (מיי' פי"ז מהלכות שבת) טוש"ע א"ח סי' שסה סעיף ה:
ה ד מיי' פ"ח מהלכות שביתת עשור הלכה ז סמג לאוין סה עה טוש"ע א"ח סי' תרח סעיף ב:
ו ה מיי' פ"ב מהלכות י"ט הלכה יא טוש"ע א"ח סי' תקיא סעיף ז:
ז ו מיי' שם ופכ"ו מהלכות שבת הל' טו טוש"ע א"ח סי' שנב סעיף ג:
ח ז ח מיי' פ"ב מהל' י"ט הלכה יא טוש"ע א"ח סי' תקיא סעיף ז:

לעזי רש"י

פורק"א. קלשון.

מוסף תוספות

א. עי' תוס' שבת קמח. ד"ה אתקין רבא שם"כ באוכך. ב. דסחיטה משום לבון ושאר משקין מלכלכין ולא מלבנין ולפיכך ליכא למיגזר. רשב"א. ג. משום שמחה דגילין לספק ולטפח בהשמעת קול ראסור. תוס' שבת קמח. ד"ה לא מספקין. ד. אלא דלא ידענן ליה. ר"ן. ה. דאי הכי הרי מכניסין עצמן לספק יוה"כ עצמו. שם. ו. דאי אפשר לצמצם. שם.

רבינו חננאל

תנא אם אי אפשר לו לשנות מותר לעשות כדרכו. אתקין רבא במחוזא, הכתפין הנושאין את הקנקנים בדוחקא, יעמסו אותן בשינוי הוותם, וכי אי אפשר לשנות מותר. א"ל רבה בר רב חנן לאביי [אמור רבנן] כל היכא דאפשר לשנויי משנינן, והא הני נשי ממלאות מים בלא שינוי, א"ל מי שדרכה למלאות בכלי גדול תמלא בקטן, מרבה בשאיבה, שצריכה לשאוב כמה פעמים כדי סיפוקה, מי שהיתה שואבת בכלי הגדול פעם אחת. מי שדרכה למלאות בקטן תמלא בגדול, מרבה בכובד משאוי, תכסהו, פעמים שיפול הכיסוי וצריכה לעמסו, ותקשרהו, פעמים שיחתוך וצריכא לקשר, תכסהו בסודר, פעמים שינשר (המים) [הסודר] במים ותסחיטהו בידו, הלכך לא אפשר ולפיכך שרי. תוב א"ל תנן אין מטפחין ואין מספקין ואין מרקדין. פירוש מספקין סיפוק שבא בחמתו, כדכתיב ויספוק את כפיו. טיפוח לרצונו. והאידנא קא חזינן להו דקא עבדי ולא אמרינן להו ולא מידי. א"ל וליטעמיך הא דאמר

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

עד מוצאי י"ט האחרון. עד שיתמיל יום המחול וא"ת התינח י"ט שמיני מוקלקה הוא משום דהוי ספק שביעי וגם ביום תשיעי שם מוקלקה עליו הואיל ואתקצאי לגבי השמשות אתקצאי נמי לכולי יומא ושפיר אמרינן מוקלקה מתמת יום שעבר במוקלקה מתמת מצוה כגון הכא בעצי סוכה אבל נהגו העולם כשחל תשיעי של חג בע"ש שאין מסתפקין מהן בשבת שהוא עשירי ומאי טעמא אי משום סתירת אהל לא שייך בפירות ואי משום דאתקצאי בין השמשות דתשיעי תרי מגו כה"ג לא אמרינן דבתשיעי נמי לא נאסר אלא מטעם מגו וי"ל דהיינו טעמא משום הכנה דהואיל ובע"ש היה אסור שהוא תשיעי והוא י"ט אם היה נאכל בשבת היה מכין י"ט לשבת והוי כעין גולל כיון שבא עתה לחויות שלו ולא בא בי"ט ומזה הטעם יש נזהרין כשחל שמחת תורה אחר השבת מלאכול האתרוג באותו יום דהואיל ובשבת היה אסור שהוא שמיני ועוד כי היה לאוי לצרך בו אם אתי אליהו ואמר דעברו לאלול א"כ אם היה אוכל אותו בשמחת התורה כדאמרן הוי שבת מכין ל"ש: **אמר רב מנשיא בריה דרבא סיפא אתאן לסוכה דעלמא וכו'.** מלי נמי למפרך דלמאי דס"ל דהוי מוקלקה מתמת איסור לא משכחת דמהני היה תנאה אלא דאיתו מושב למפרך משום דאיתו נשאר במסקנא אלא נקט האמת: **אבל עצי סוכה דחל קדושה עלייהו אתקצאי לשבעה.** וקשה דמשמע הכא דמה שעצי סוכה אסורין היינו מטעם מוקלקה וכן (ג) משמע בשבת (דף מה. וסז) הואיל והוקלה למצותו הוקלה לאיסורו ועיל קאמר מה חג לה' אף סוכה לה' אלמא דאסורין מדאורייתא א ומיהו ר"ת דמה שאמר מה חג לשם אף סוכה לשם היינו לפי שיעור סוכה כגון ג' דפנות ושלישית אפי' טפח ב אבל אי עביד דפנות שלמות יותר משיעור סוכה לא נפיק מקרא ועל היותר קאמר שאסור מטעם מוקלקה ג ור"י פירש דודאי כל זמן שהסוכה בעמידה שייך בה מה חג לה' אף סוכה לה' אבל כשנפלה לא שייך בה מה חג וכו' ואם כן היה יכול לתרוצי הכא מה שעצי סוכה אסורין מקרא דלעיל מה חג היינו כשהיו בעמידה אבל כשנפלו מותרין אלא נקט האמת דכשנפלו נמי אסורין מטעם מוקלקה: ד) **כל אחת ואחת יוצא בה ואוכלה לאלתר.** נראו דוקא לאלתר דהא אתרוג של יום ראשון אסור כל היום עד למחר ולא פליג רב וכ"ב אפי אלא בשאר ימים:

מן

מתני' [ו]א אין נוטלין עצים מן הסוכה אלא מן הסמוך לה: **גמ'** מאי שנא מן הסוכה דלא דקא סתר אהלא מן הסמוך לה נמי קא סתר אהלא אמר רב יהודה אמר שמואל ב מאי סמוך סמוך לדפנות רב מנשיא אמר אפילו תימא בשאין סמוך לדפנות כי תניא ההיא ג באסורייתא (ו) ג) תניא ר' חייא בר יוסף קמיה דר' יוחנן אין נוטלין עצים מן הסוכה אלא מן הסמוך לה ור' שמעון מתיר ושוין בסוכת החג בחג שאסורה ואם התנה עליה הכל לפי תנאו ורבי שמעון מתיר והא קא סתר אהלא אמר רב נחמן בר יצחק הכא בסוכה נופלת עסקינן ור' שמעון לטעמיה דלית ליה מוקצה דתניא ד) מותר השמן שבנר ושבקערה אסור ורבי שמעון מתיר מי דמי התם אדם יושב ומצפה אימתי תכבה נרו הכא אדם יושב ומצפה אימתי תפול סוכתו אמר רב נחמן בר יצחק הכא בסוכה רעועה עסקינן דמאתמול דעתיה עלויה: ושוין בסוכת החג בחג שהיא אסורה ואם התנה עליה הכל לפי תנאו: ומי מהני בה תנאי ה) והאמר רב ששת משום ר' עקיבא ו מנין לעצי סוכה שאסורין כל שבעה שנאמר ז חג הסוכות שבעת ימים לה' ותניא ר' יהודה בן בתירא אומר מנין שכשם שחל שם שמים על החגיגה כך חל שם שמים על הסוכה ת"ל חג הסוכות שבעת ימים לה' מה חג לה' אף סוכה לה' [א] אמר רב מנשיא ח) בריה דרבא סיפא אתאן לסוכה דעלמא אבל סוכה דמצוה לא מהני בה תנאה וסוכה דמצוה לא ט) והתניא י סככה כהלכתה ועטרה בקרמים ובסדינין המצויירין ותלה בה אגוזים שקדים אפרסקים ורמונים ופרכילי ענבים יינות שמנים וסלתות ועטרות שבלים אסור להסתפק מהן עד מוצאי יום טוב האחרון של חג ואם התנה עליהם הכל לפי תנאו אביי ורבא דאמרי תרוייהו י באומר איני בודל מהם כל בין השמשות דלא חלה קדושה עלייהו יא אבל עצי סוכה דחלה קדושה עלייהו אתקצאי לשבעה ומאי שנא מהא דאתמר יב) הפריש שבעה אתרוגים לשבעת הימים אמר רב כל אחת ואחת יוצא בה ואוכלה לאלתר ורב אסי אמר יג כל אחת יוצא בה ואוכלה למחר התם יד) דמפסקו לילות מימים כל חד וחד יומא מצוה באפי נפשיה הוא הכא דלא מפסקו לילות מימים כולהו יומי כחדא יומא אריכתא דמי:

מתני'

מתני' אין נוטלין עצים מן הסוכה דלא מתני' אין נוטלין עליה מן הסוכה. כגון בפסח או בעצרת ויושב בסוכה בגגה או בפרלס אין נוטלין עליה מן הסוכה אלא מן הסמוך לה. השתא משמע אם הוא עב שנתנו (ח) קנים הרבה מותר ליטול מהם ובגמרא פריך הא סתר אהלא דכיון דבטליה לגבי סכך כל פורתא דשקיל מניה סתירה הוא: **גמ' סמוך לדפנות.** קנים המזקפים סביבות לדפנות כיון שלא נתרגו עם הדופן לא בטלי לגבי דופן ואינו דומה לסמוך לסכך שהסכך אינו ארוג לפיכך הכל שוה העליון כתחתון סכך הוא: **אפילו תימא בשאין סמוך לדפנות.** אלא סמוך לסכך: **וכי תניא.** מתניתין באסורייתא חבילות של קנים שנתנו על הסכך מדלא התיר אגדן לא בטליהו לגבי סכך אלא להניעם שם: בברייתא נמי גרסינן **אלא מן הסמוך לה: וכי שמעון מתיר.** אפילו מן הסכך. ולקמן פריך ליה והא סתר אהלא: **שהיא אסורה.** אפילו בחוש"מ כדיליף לקמן: **ואם התנה עליה.** לפני י"ט: **נופלת.** שנפלה בי"ט דליכא סתירת אהל. וטעמא דת"ק משום מוקלקה דהא בין השמשות היתה קיימת ומוקלקה היא מחמת איסור סתירה אבל הסמוך לה לאו מוקלקה הוא דלית ביה משום סתירה: **מותר השמן שבנר ושבקערה.** נר קרוייזי"ל. מותר השמן שנותן בנר או בקערה שמן הניתן להדלקת הנר של שבת וכבה המותר יש בה משום מוקלקה ואסור: **אדם יושב ומצפה אימתי תכבה נרו.** שיודע שסופה לכבות הלכך בין השמשות דעתיה על המותר: **הכא אדם יושב ומצפה כו'.** בתמיה וכי נגיה הוא ויודע שעתידה ליפול למחר: **בסוכה רעועה.** דמסיק אדעתיה דנפלה ולמחר נפלה הלכך לרבי שמעון מוקלקה ליכא דאמרינן דעתיה מאתמול עלויה ולת"ק לא אמרינן דעתיה עלויה בשוש מידי דלא חזי בין השמשות: **לה'.** משמע כל שבעה לה' הוא הקדש: **על החגיגה.** שלמי חגיגה ליאסר משהוקדשו: **חג.** חגיגה: **סיפא.** דקתני ואם התנה עליה אסוכה דעלמא קאי ואריש דבריתא קא מהדר דאיפלגו בה ת"ק ורבי שמעון דקתני אין נוטלין עצים מן הסוכה ואוקימנא בשנפלה ומשום מוקלקה וקאמר אם התנה עליה מבעוד יום שאם תפול מחר יסיקנה הכל לפי תנאו: **ועצורה.** יפה בסדיגין ובקרמין המצויירין. קרמין בגדי נצעוצין שקורין אוברייי"ן. סדיגים לבנים של פשתן: **יינות שמנים וסלתות.** בכוסות של זכוכית לגוי: **הכל לפי תנאו.** מדקתני אסור להסתפק מהן ש"מ בטלי להו לגבי סוכה והוי להו כסוכה וקאמר דתנאי מהני: **אביי ורבא דאמרי תרוייהו.** דלא דמו לסוכה לענין תנאה ואע"ג דבטלי לגבה דכי מהני תנאה באומר מבעוד יום איני בודל מהם מהיות כוחי וחכותי בהם ליטול כל שהות אורך של בין השמשות של ערב י"ט הלכך בשעת ביאת היום שהיתה קדושה לריכה לחול עליהם לא חלה לפיכך לא הוקלה אבל עצי [ב] סוכה שאינו יכול להתנות עליהם תנאי זה שהרי על כרחו יבדל מהם בין השמשות משום דסתר אהלא ובין השמשות ספק י"ט הוא חלה קדושה עליהו ועל ידי קדושה זו הוקלו לשבעה: **ומאי שנא מהא דו'.** דלא אמר באתרוג דמשום בין השמשות קמא ליתקצי כל שבעה אלא לאחר יומא מכי אתני עליה לאחר יומא: **דאתמר הפריש דו' יולא בה.** ביומה: **ואוכלה לאלתר.** קסבר למצותה אתקצאי והרי נעשית מצותה: **ורב אסי אמר יולא בה ואוכלה למחר.** דכיון דאתקצאי לבין השמשות אתקצאי לכולי יומא. והא עצי סוכה נמי כיון דאתני עלייהו ליהנות מהן בחולו של מועד כהפרישה ליום ראשון דמי ומשום דבין השמשות קמא קדיש קא אמרת דאתקצאי לשבעה: **דמפסקי לילות מימים.** שאין מצותו בלילה:

מתני'

ו) נמ' אף בסוכה לה' ולא והתניא כו' כל"ל ובגמרא מוקפים בעגולים וכ"כ הרי"ף ג"ג לה: [ב] רש"י ד"ה אביי. אבל עצי כו'. נ"ב אבל הרי"ף מפרש דהמקבלה דאם התנה קאי אסוכת הגג ובאומר איני בודל ומ"ש אבל עצי סוכה דמיילא קדושה כשלא אמר איני בודל ועי' תוס' ד"ה אמר וכ"ן (ובמלחמות ומהרש"א):

ז) עי' תוס' שבת מה. ד"ה ולא.

ח) (שבת מה.), ט) [שם מה.], י) שבת מד. מו:, יא) סוכה טו., יב) שבת כב. מה. סוכה י., [תוספ' סוכה פ"ג], יג) סוכה מו: ע"ש, יד) [שם מח.], טו) במ"ל: שנתנו בו, טו) [וע"ע תוס' שבת כב. ד"ה סוכה],

תורה אור השלם

1. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה חַג הַסֻּכּוֹת שִׁבְעַת יָמִים לַיְיָ׃ ויקרא כג לד

הגהות הב"ח

(ו) גמ' תני ר' חייא בר יוסף: (ב) שם אמר רב מנשיא אמר שמואל סיפא אתאן ל"ל וכן בתוספות: (ג) תוס' ד"ה אבל וכו' וכן בשבת משמע דקאמר הואיל:

הגהות הגר"א

[א] נמ' אף סוכה לה' ולא והתניא כו' כל"ל ובגמרא מוקפים בעגולים וכ"כ הרי"ף ג"ג לה: [ב] רש"י ד"ה אביי. אבל עצי כו'. נ"ב אבל הרי"ף מפרש דהמקבלה דאם התנה קאי אסוכת הגג ובאומר איני בודל ומ"ש אבל עצי סוכה דמיילא קדושה כשלא אמר איני בודל ועי' תוס' ד"ה אמר וכ"ן (ובמלחמות ומהרש"א):

לעזי רש"י

קרוייזיי"ל [קרוישי"ל]. מנורה. אוברייי"ן [אוברי"ן]. בדים מקושטים בדוגמאות צבעוניות.

מוסף רש"י

אין נוטלין עצים מן הסוכה. בפסח ועצרת מסוכה העשויה לגג ואפילו נפלו, משום מוקלה דאיתקצאי מתמת סתירת אהל ביו"ט, אלא מן הסמוך לה. אם סמך חבילות עליה אגל דופנה ליכא איסור מוקלה, דדעתיה עליה מאתמול למשקלינהו למחר דלא סתר בהו אהלא (שבת מה.). ור' שמעון מתיר. אם נפלה דלית ליה מוקלה (שם). ושוין בסוכת החג בחג. שהוקלה למצותה למצותה כל שבעה (שם). שכשם שחל שם שמים על החגיגה. שלמי חגיגה כל שמים חל עליהם לאוסרן עד לאחר הקטרת אימורין, דחבו בהו בתר הכי משלמן בגוה כעבד הנוטל פרס (סוכה ט.). מה חג לה'. חגיגה (שם). סככה בהלכתה. לסוכה (שבת מה.). ועטרה בקרמים. פיאה ביציעות של נצעים שקורין אוברי"ן (שם כב.) מעשה אורג (סוכה י.). ובסדינין המצויירין. שלוחן בולמת כגון מעשה ריוקם או מעשה אורג שקורין גליסק"ס (שם). אפרסקים. פירסק"ל בלע"ז (שבת מה.). יינות שמנים. נותנין בכוסות של זכוכית לגוי (סוכה י.). הכל לפי תנאו. וכגון דאמר איני בודל מהם כל בין השמשות של יום טוב הראשון דלא חל קדושה עליהו, ותנאה אתריעא לא חל שם שמים על הסוכה. שנאמר חג הסוכות לה', חג לה' וסוכה לה'. ופירק [רב] מנשיא ברריה דרוניא משמיה דשמואל, סיפא דקתני ואם התנה עליה אינה בסוכת החג אלא בסוכה בשאר ימים טובים, ועלה אמרינן הכל לפי תנאו. ואקשינן וסוכה דחג לא מהני בה תנאה, והתניא סיככה כהלכתה ועיטרה בקרמין ובסדינין כו', עד ואסור להסתפק מהן עד מוצאי יו"ט האחרון של חג, ואם התנה עליהן הכל לפי תנאו. ופרקינן אביי ורבא מתניתא זו באומר איני נבדל מאילו שתליתי בסוכה זו כל בין השמשות, דלא חלה עלייהו מעיקרא קדושה, אבל עצי סוכה [דמעיקרא] דעבדה חלה עלה קדושה, אתקצאי כל שבעה. וכי לא אמר בהני עיטורין איני בודל מהן כל בין השמשות נאסרו, והא איתמר הפריש שבעה אתרוגים לו' הימים, אמר רב כל אחת ואחת יוצא בה ואוכלה לאלתר ואפילו לר' אסי לא אמר אלא יוצא בה היום ואוכלה למחר, אבל שבעה ימים לא אמר. ופרקינן התם גבי אתרוג מפסקי לילות דלא מיחייב בהו ולפיכך שרי, אבל בסוכה שחייב לישב בה בלילות כבימים, כל שבעה ימים כיומא חדא אריכא דמי.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

מתני' מביאין עצים מן השדה מן המכונס ומן הקרפף אפי' מן המפוזר איזהו קרפף כל שסמוך לעיר דברי ר' יהודה ר' יוסי אומר כל שנכנסין לו בפותחת ואפילו בתוך תחום שבת: **גמ'** אמר רב יהודה אמר שמואל אין מביאין עצים אלא מן המכונסין שבקרפף והא אנן תנן מן הקרפף ואפילו מן המפוזרים מתניתין יחידאה היא דתניא א"ר שמעון בן אלעזר לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על המפוזרים שבשדות שאין מביאין ועל המכונסין שבקרפף שמביאין על מה נחלקו על המפוזרים שבקרפף ועל המכונסין שבשדות שבית שמאי אומרים לא יביא ובית הלל אומרים יביא אמר רבא בעלי קנים ועלי גפנים אף על גב דמכנפי להו ומותבי כיון דאי מדלי זיקא מבדר להו כמפוזרים דמו ואסורין ואי אתנח מנא מאתמול עלייהו שפיר דמי: איזהו קרפף וכו': אבעיא להו היכי קאמר כל שסמוך לעיר והוא דאית ליה פותחת ואתא ר' יוסי למימר כיון דאית ליה פותחת אפילו בתוך תחום שבת נמי או דלמא הכי קאמר כל שסמוך לעיר בין דאית ליה פותחת בין דלית ליה פותחת ואתא ר' יוסי למימר אפי' בתוך תחום שבת ודוקא דאית ליה פותחת אבל לית ליה פותחת אפילו סמוך לעיר נמי לא ת"ש מדקתני ר' יוסי אומר כל שנכנסין לו בפותחת ואפילו בתוך תחום שבת ש"מ רבי יוסי תרתי לקולא קאמר ש"מ אמר רב סלא אמר רבי ירמיה הלכה כרבי יוסי להקל: **מתני'** אין מבקעין עצים לא מן הקורות ולא מן הקורה שנשברה ביו"ט ואין מבקעין לא בקרדום ולא במגרה ולא במגל אלא בקופין: **גמ'** והאמרת

מתני' מביאין עצים מן השדה מן המכונס. ומן הקרפף אפילו מן המפוזר. אמר רב יהודה אמר שמואל אין מביאין עצים אלא מן המכונסין שבקרפף. ואקשינן עליה והא אנן [תנן] מן הקרפף ואפילו מן המפוזרים שבקרפף. [ופרקינן מתני' יחידאה היא], דתניא א"ר שמעון בן אלעזר לא נחלקו ב"ש וב"ה על המפוזרים שבשדות כו', ור' נתן חולק עליו בתוספתא. אמר רבא עלי קנים ועלי גפנים שבקרפף. אע"ג דמכנפי ומותבי, כיון דאי אתי זיקא מדלי להו ומבדר להו כמפוזרין דמו ואסורי. ואי אתנח עלייהו מנא דלא ליבדרינהו זיקא שרו. **איבעיא להו** ר' יוסי לקולא קאמר דשמע ליה לר' יהודה דאמר איזהו קרפף כל שסמוך לעיר והוא דאית ליה פותחת. ובעי ר' יהודה תרתי, סמוך לעיר ופותחת, ואמר לו ר' יוסי בחדא סגי, כל שיש לו פותחת אפילו אינו סמוך לעיר, אלא ברחוק בתוך התחום שבת שרי, והיינו לקולא. או דלמא ר' יהודה חדא בעי סמוך לעיר בלבד, וא"ל ר' יוסי והוא שנכנסין לו בפותחת, נמצא לר' יוסי דבעי תרתי סמוך לעיר ופותחת והיינו לחומרא. ופשטינא מדוקא דמתניתין דקתני כל שנכנסין לו בפותחת, נמצא דר' יהודה בעי תרתי, ואמר ליה ר' יוסי כל שנכנסין לו בפותחת לא חיישינן ליה ואפילו הוא רחוק שרי, דאי ס"ד ר' יהודה סמוך לעיר בלבד בעי, ור' יוסי הוא דבעי תרתי אי הכי והוא שנכנסין לו בפותחת הוה ליה למיתני, אלא ש"מ לקולא ש"מ. אמר רב סלא א"ר זכאי הלכה כר' יוסי. **מתני'** אין מבקעין [עצים לא] מן הקורות כו'.

מן הקרפף ואפילו מן המפוזר. תימה הא הוי מעמר[א] דהוא אב מלאכה[ב] וי"ל דלא שייך עמור אלא במקום שגדילים שם[ג] כדמוכח בפרק כלל גדול[ד] (שבת דף עג.): **איבעיא** להו היכי קאמר כל שסמוך לעיר והוא דאית ליה פותחת וכו'. אבל לא גרס ר' יוסי לקולא או לחומרא דא"כ משמע דמספקא ליה דרבי יוסי שמא הוא מחמיר יותר מת"ק ולא היא דהא במלתיה דרבי יהודה נמי מספקא ליה היכי אתמר אלא ה"ג היכי קאמר וכו' והכי פי' כל שסמוך לעיר וגם אית ליה פותחת ובעי רבי יהודה תרתי לחומרא דאע"ג דסמוך בעי פותחת והא דלא פי' בדבריו פותחת משום דקסבר סתם קרפיפות יש להן פותחת ואתא רבי יוסי למימר הואיל ואית להו פותחת ואפילו לחוק מן העיר נמי וא"כ שמעינן מדתלי טעמא דאינו סמוך שרי בפותחת מכלל דסמוך שרי אפילו בלא פותחת ותרתי לקולא קאמר רבי יוסי בסמוך בלא פותחת או באינו סמוך דלמא ר' יהודה סבר כל שסמוך בין אית ליה פותחת בין לית ליה פותחת שרי דקסס"ד השתא דסתם קרפיפות לית להו פותחת ואתא ר' יוסי למימר דבעי פותחת אפילו בסמוך כ"ש ברחוק אבל סמוכה בלא פותחת אינה מועלת כלום ע"כ פרש"י והקשה הסר מקולי נהי דר' יהודה תלי טעמא בסמוכה דוקא אבל פותחת אינה מועלת כלום מ"מ לרבי יוסי אמאי לא דייק כדפי' לעיל לגישנא קמא דמדתלי רבי יוסי טעמיה דשרי בפותחת באינו סמוך מכלל דבסמוך מועיל בלא פותחת דהשתא לגישנא קמא דרבי יהודה דבעי תרתי קאמר דלרבי יוסי סגי בחדא כ"ש להאי גישנא דקאמר השתא דלרבי יהודה סגי בחדא בסמוך בלא פותחת ותירץ דע"כ לא מצינן למימר דרבי יוסי תרתי לקולא אית ליה בהאי גישנא כדאמר לגישנא קמא דהואיל ולהאי גישנא נ"ל דרבי יהודה לא קפיד אפותחת ולא ס"ל דסתם קרפיפות אית להן פותחת אלא כל שסמוך בין אית ליה פותחת בין לית ליה פותחת בין לית ליה פותחת הוא דמותר ואפילו הוא בתוך תחום שבת דלא מתלי טעמא בסמיכה כלל: **תרתי לקולא קאמר.** כלומר מדרבי יוסי נשמע לרבי יהודה דלאו תרוייהו בעי ורבי יוסי בתרתי אקיל דמכשיר בסמוך בלא פותחת ובפותחת בלא סמוך דשמעינן לרבי יהודה דקאמר כל שסמוך לעיר בין דאית ליה פותחת בין דלית ליה פותחת וא"ל רבי יוסי כל שיש לו פותחת אפי' הוא בתוך התחום ואי סמוך לא בעי פותחת דאי רבי יוסי בפותחת תלא טעמא דאפילו הוא סמוך בעי פותחת לא הוה ליה לסיומי ואפילו בתוך תחום שבת אלא הכי הוה ליה למימר רבי יוסי אומר כל שנכנסין לה בפותחת דכיון דהוה תני כל הוה משמע דצריך פותחת סמוך או רחוק למה לי דסיים ואפילו בתוך תחום שבת אלא לאשמועינן דלא בעי פותחת אלא למשרי אתי סמוך ורבי יהודה דלא בעי תרתי נמי מרישא דרבי יוסי שמע מינה מדנקט כל שנכנסין לה בפותחת כיון דכולהו פותחת אית להו הכי אבעי ליה למתני רבי יוסי אומר אפילו בתוך תחום שבת: **מתני' אין מבקעין עצים לא מן הקורות כו'.** לפי קוגיא של גמרא היא מתפרשת: **לא בקרדום.** סתם קרדום עשוי כמין כלי אומנות שעושין בו אוכפות וסרגות שקורין אייסי"ש ויש שעשוי כעין כלי האומן שקורין בילגוא"ה שראשו הקצר דומה לקרדומות שלנו וראשו השני דומה לכלי אומני אוכפות וסרגות הסוסים: **ולא במגרה.** שיג"ה כעין סכין מלאה פגימות וממהר לקוץ בו עצים וכלי אומן הוא: **מגל.** דולוייר"א או שרפ"א. וכולן כלי אומן הן וגרסה כעושה בו מלאכה לפיכך אסור: **אלא בקופין.** סתם קופין הוא סכין של קצבים דומה לקרדומות שלנו שאינן כלי אומן ויש שעושין בו שני ראשין והשני דומה קצת לקרדום האוכפות כדשמעינן מיניה בגמרא ומיהו סתמיה לאו למלאכת אומן הוא: **גמ'** והאמרת

מסורת הש"ס

(א) [תוספתא פ"ג], ב) לעיל ב: שבת קנז., ג) גי' רש"ל ולא משמע הכי,

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה איבעיא להו וכו'. ר' יוסי אומר ואפילו בתוך תחום שבת לעשייה:

לעזי רש"י

איישי"ש [אישי"א]. קרדום של עושי אוכפים. בילגוא"ה [בישאגו"ד]. כלי של נגרים שחותך משני צדדיו. שיג"ה [שיר"א]. משור. דולוייר"א [דולידויר"א]. מעצד (מעין גרזן). שרפ"א. מגל, מַזמֶרה.

מוסף רש"י

אין מבקעין עצים. ביו"ט, לא מן הקורות. הסדורות זו על גב זו בקרקע ועומדות לבנין (לעיל ב:) סולם של הקורות המוקצות וסדורות לבנין (שבת קנז.). ולא מן הקורה שנשברה ביו"ט. דיסה שנסברה היום ומסתמא להסקה קיימא ואפילו הכי אסור הואיל ובין השמשות לא אתכן להכי (שם) ואע"פ שעומדת מעכשיו להיסק, הואיל ובין השמשות לאו להכי קיימא, כיון דאתקצאי לבין השמשות אתקצאי לכולי יומא (לעיל ב:).

מוסף תוספות

א. שהוא בגדולי קרקע ומעמר אסור ביו"ט. ריעב"א מדש שבת עג: ד"ה אמיי. ב. כדאמרינן האי מאן דכניף מלחא ממלחתא חייב משום מעמר. שיטה. ג. או מעיקר תחלת מקום לקיטתו כמקושש בשדה. ריטב"א שם. ד. אבל זה שכבר היה כנוס בקרפף ונתפזר אין בו משום מעמר. שם.

יז א מיי' פ"ב מהלכות ר"ש ד"ה ד' טוש"ע ס"ח סי' תקא סעיף ג:
יח ב מיי' שם הלכה טו טוש"ע שם סעיף ד:
יט ג מיי' שם הל' יד טוש"ע שם סעיף ג:

רבינו חננאל

מתני' מביאין עצים מן השדה מן המכונס, ומן הקרפף אפילו מן המפוזר. אמר רב יהודה אמר שמואל אין מביאין עצים אלא מן המכונסין שבקרפף. ואקשינן עליה והא אנן [תנן] מן הקרפף ואפילו מן המפוזרים שבקרפף. [ופרקינן מתני' יחידאה היא], דתניא א"ר שמעון בן אלעזר לא נחלקו ב"ש וב"ה על המפוזרים שבשדות כו', ור' נתן חולק עליו בתוספתא. אמר רבא עלי קנים ועלי גפנים שבקרפף. אע"ג דמכנפי ומותבי, כיון דאי אתי זיקא מדלי להו ומבדר להו כמפוזרין דמו ואסורי. ואי אתנח מנא דלא ליבדרינהו זיקא שרו. **איבעיא להו** ר' יוסי לקולא קאמר דשמע ליה לר' יהודה דאמר איזהו קרפף כל שסמוך לעיר והוא דאית ליה פותחת. ובעי ר' יהודה תרתי, סמוך לעיר ופותחת, ואמר לו ר' יוסי בחדא סגי, כל שיש לו פותחת אפילו אינו סמוך לעיר, אלא ברחוק בתוך התחום שבת שרי, והיינו לקולא. או דלמא ר' יהודה חדא בעי סמוך לעיר בלבד, וא"ל ר' יוסי והוא שנכנסין לו בפותחת, נמצא לר' יוסי דבעי תרתי סמוך לעיר ופותחת והיינו לחומרא. ופשטינא מדוקא דמתניתין דקתני כל שנכנסין לו בפותחת, נמצא דר' יהודה בעי תרתי, ואמר ליה ר' יוסי כל שנכנסין לו בפותחת לא חיישינן ליה ואפילו הוא רחוק שרי, דאי ס"ד ר' יהודה סמוך לעיר בלבד בעי, ור' יוסי הוא דבעי תרתי אי הכי והוא שנכנסין לו בפותחת הוה ליה למיתני, אלא ש"מ לקולא ש"מ. אמר רב סלא א"ר זכאי הלכה כר' יוסי. **מתני'** אין מבקעין [עצים לא] מן הקורות כו'.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות